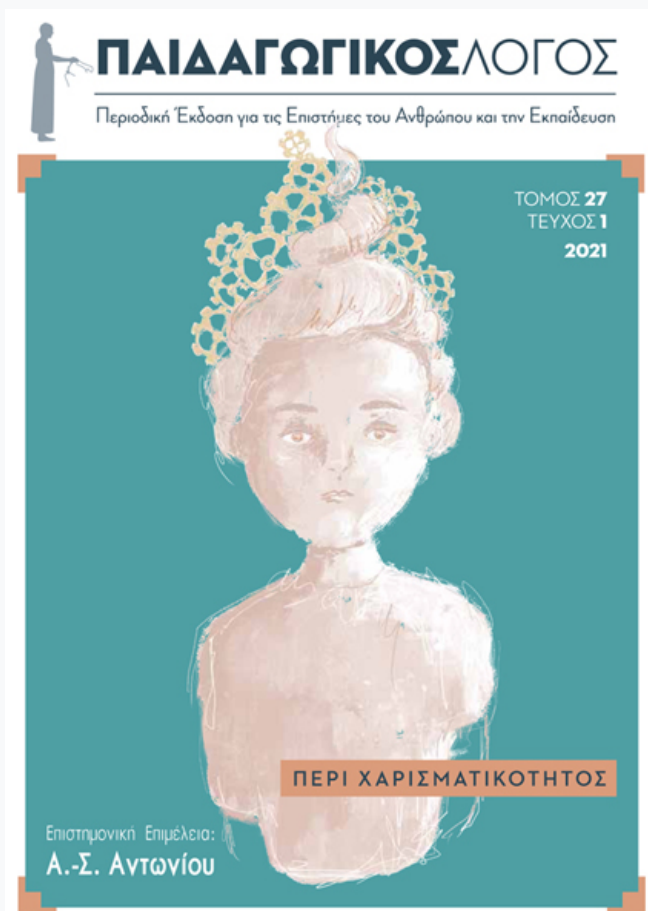

Παιδαγωγικός Λόγος

Τόμ. 27, Αρ. 1 (2021)

Περί Χαρισματικότητας

Προλογικό σημείωμα

Αλέξανδρος-Σταμάτιος Αντωνίου

doi: [10.12681/plogos.27682](https://doi.org/10.12681/plogos.27682)

Copyright © 2021, Αλέξανδρος-Σταμάτιος Αντωνίου

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αντωνίου Α.-Σ. (2021). Προλογικό σημείωμα. *Παιδαγωγικός Λόγος*, 27(1), 11–13.
<https://doi.org/10.12681/plogos.27682>

Προλογικό Σημείωμα

Στις μέρες μας, στα Ελληνικά σχολεία φοιτούν εκατοντάδες παιδιά με ιδιαίτερα ταλέντα και αυξημένες ακαδημαϊκές δυνατότητες. Πρόκειται για τους χαρισματικούς και ταλαντούχους μαθητές. Η εκπαίδευση των χαρισματικών μαθητών αποτελεί ένα από τα πλέον αμφιλεγόμενα αλλά και απαιτητικά σύγχρονα εκπαιδευτικά ζητήματα. Κατά το παρελθόν, όπως είναι γνωστό, τα χαρισματικά παιδιά αποτελούσαν μια ομάδα μαθητών, της οποίας οι ιδιαιτερότητες και οι ανάγκες δεν αναγνωρίζονταν ούτε ικανοποιούνταν από τις ισχύουσες διεθνείς και εθνικές εκπαιδευτικές πολιτικές. Ορισμένοι επικριτές της χαρισματικής εκπαίδευσης τείνουν ακόμη και σήμερα να την αντιμετωπίζουν ως μια αντιδημοκρατική και ελιτίστικη προσπάθεια «ανάδειξης των ικανότερων» και ως ένα επικίνδυνο εγχείρημα για υψηλότερες βαθμολογίες στις σχολικές δοκιμασίες εις βάρος του βάρους και του εύρους της γνώσης και της παιδείας. Παρ' όλα αυτά, πολλά από τα προγράμματα και τις υπηρεσίες της χαρισματικής εκπαίδευσης αντιμετωπίζονται από την πλειονότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων με ενθουσιασμό και ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Η μελέτη της ιστορίας της εκπαίδευσης, ως προς τη διάσταση της χαρισματικότητας, έχει αναδείξει την προσπάθεια εξισορρόπησης της αριστείας με την ισότητα και της καλλιέργειας του ταλέντου των μαθητών με την ταυτόχρονη υποστήριξη όλων των παιδιών στοχεύοντας στην ανάπτυξη του δυναμικού τους. Ιστορικά, ο εντοπισμός των χαρισματικών νέων έχει, σε διάφορες περιόδους, απασχολήσει το σύνολο των ανθρώπινων κοινωνιών. Επί παραδείγματι, στην αρχαία Σπάρτη, η χαρισματικότητα αναφερόταν στην ύπαρξη των εξαιρετικών εκείνων δεξιοτήτων που επέτρεπαν σε κάποιον να διαπρέψει στον πόλεμο και να ασκήσει άξια ηγεσία. Από την άλλη, η Ακαδημία του Πλάτωνα στην αρχαία Αθήνα επέλεγε αγόρια και κορίτσια με κριτήριο την ευφυΐα και το σωματικό σθένος και όχι την κοινωνική θέση. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, το ενδιαφέρον για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών των χαρισματικών μαθητών αναζωπυρώθηκε, κατ' ουσίαν, τη δεκαετία του 1980 (είχε προηγηθεί το Marland Report στις ΗΠΑ το 1972), όταν και θεσπίστηκε σχετική νομοθεσία για την εκπαίδευση των χαρισματικών και ταλαντούχων

μαθητών και εφαρμόστηκαν τα πρώτα προγράμματα χαρισματικής εκπαίδευσης σε διεθνή πλέον κλίμακα. Το 1994 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με διάταγμα προς όλα τα Κράτη-Μέλη, ενθάρρυνε την ψήφιση και εφαρμογή νομοθεσίας για την εκπαίδευση των μαθητών με ιδιαίτερα ταλέντα και υψηλές ακαδημαϊκές δυνατότητες.

Στην Ελλάδα ο Νόμος 3699/2008 συμπεριέλαβε για πρώτη φορά τους χαρισματικούς μαθητές στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, ως μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Σήμερα, το νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Πρότυπων και Πειραματικών Σχολείων ενσαρκώνει το όραμα της «Αριστείας στην Εκπαίδευση», σύμφωνα με το οποίο οι μαθητές με υψηλές ακαδημαϊκές ικανότητες έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν την εκπαίδευση εκείνη που ανταποκρίνεται καλύτερα στο γνωστικό τους επίπεδο και τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες, ώστε να αναπτύσσονται στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό το πολύπλευρο δυναμικό τους.

Τον εικοστό πρώτο αιώνα τέθηκαν στο επίκεντρο του επιστημονικού ενδιαφέροντος ποικίλα κοινωνικά και ψυχολογικά θέματα που συνδέονται με τη χαρισματικότητα. Τα εν λόγω θέματα, ορισμένα εκ των οποίων αναλύονται διεξοδικά στα κεφάλαια του ανά χείρας ειδικού τεύχους, αφορούν στην αυτοαντίληψη και τη συναισθηματική νοημοσύνη των χαρισματικών μαθητών, στον ρόλο των γενετικών και βιολογικών παραγόντων στη διαμόρφωση της νοημοσύνης, στις αιτίες της υποεπίδοσης, στην πολιτισμική ετερότητα της χαρισματικότητας, στην επαγγελματική συμβουλευτική των χαρισματικών μαθητών, στις διεθνείς εκπαιδευτικές πρακτικές της χαρισματικής εκπαίδευσης και στις στρατηγικές διαχείρισης της κοινωνικής αλληλεπίδρασης των χαρισματικών μαθητών.

Το ειδικό αυτό τεύχος παρέχει αξιόπιστες πληροφορίες, γνώσεις και προτάσεις που μπορούν να αξιοποιηθούν από προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, επαγγελματίες Ψυχικής Υγείας, εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων και ερευνητές του χώρου της Ειδικής Αγωγής και της χαρισματικότητας. Ευελπιστούμε πραγματικά ότι η προαναφερθείσα θεματολογία θα προσελκύσει το ενδιαφέρον και των άμεσα εμπλεκόμενων στην εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών και εφήβων που δεν είναι άλλοι από τους εκπαιδευτικούς, τους συμβούλους, τα στελέχη εκπαίδευσης και τους ίδιους τους γονείς τους. Η εμπειρία από τη σχολική πραγματικότητα καταδεικνύει το γεγονός ότι οι χαρισματικοί μαθητές αποτελούν μια μοναδική πρόκληση για το σύνολο του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος.

Ειδικότερα, στο πόνημα αυτό κατεβλήθη προσπάθεια ανάδειξης εξειδικευμένων και σύγχρονων ερευνητικών πορισμάτων, τα οποία να ικανο-

ποιούν την ανάγκη των εκπαιδευτικών για πληρέστερη κατανόηση του χαρακτήρα της χαρισματικότητας και την ενημέρωσή τους για μια σειρά αποτελεσματικών εκπαιδευτικών στρατηγικών ως προς τη διδασκαλία των χαρισματικών μαθητών. Αναμφίβολα, όσοι εργάζονται καθημερινά με τους εν λόγω μαθητές, μελετώντας τα επιμέρους κείμενα που συνθέτουν το τεύχος αυτό, θα μπορέσουν να λάβουν εμπειριστατωμένες απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με τη χαρισματικότητα. Το «*Περί Χαρισματικότητας*» συνιστά, ενδεχομένως, μια ακόμη ένδειξη της μεγάλης σημασίας που προσδίδει η σύγχρονη εκπαίδευση στους χαρισματικούς και ταλαντούχους μαθητές της χώρας. Άλλωστε, δεν θα πρέπει να λησμονείται και να παραβλέπεται ότι, σε ποικίλες χρονικές περιόδους της ανθρώπινης ιστορίας, οι χαρισματικοί μαθητές ήταν αυτοί που, ως χαρισματικοί ενήλικοι αργότερα, έδωσαν εκείνη την εξαιρετική και μοναδική ώθηση σε πολλές εκφάνσεις της επιστήμης, της τέχνης και της πολιτικής αλλά και στο σύνολο, εν γένει, της ανθρώπινης δημιουργίας.

Με την ευκαιρία του προλογικού αυτού σημειώματος θα ήθελα πρωτίστως να εκφράσω ειλικρινείς ευχαριστίες προς όλους τους συνσυγγραφείς και συνεργάτες μου του παρόντος ειδικού τεύχους για την εξαιρετική και δημιουργική «αλληλεπίδραση» που είχαμε καθόλη την περίοδο προετοιμασίας των κειμένων. Η συμβολή τους ήταν πραγματικά ουσιαστική ως προς το υφιστάμενο τελικό αποτέλεσμα της έκδοσης αυτής. Επίσης, πολλές ευχαριστίες οφείλω και προς την πολύτιμη συνεργάτιδα μου, στην επιμέλεια του ανά χείρας ειδικού τεύχους, Υποψήφια Διδάκτορα κ. Όλγα Κόφα.

Τέλος, ιδιαίτερες ευχαριστίες επιθυμώ να απευθύνω από καρδιάς προς τους υπεύθυνους σύνταξης του «Παιδαγωγικού Λόγου» και καλούς φίλους, Δρ. Κωνσταντίνο Ζέρβα και Δρ. Βασίλειο Ε. Πανταζή, τόσο για την ευγενική τους πρόσκληση και την (για ακόμη μια φορά) φιλοξενία όσο και για την καθοριστική συμβολή τους σε διάφορα στάδια υλοποίησης του όλου εγχειρήματος.

Ο επιστημονικός επιμελητής
Α.-Σ. Αντωνίου, Π.Τ.Δ.Ε.- Ε.Κ.Π.Α.
Διευθυντής ΠΜΣ «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση»